

§ 1063

Dnr 2019/ÄON 0085 003

Lokalbehovsanalys för äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden

UTDRAG

Äldre- och omsorgsnämndens beslut

- Förvaltningens förslag till lokalbehovsanalys godkänns som underlag till strategiska lokalgruppens fortsatta arbete med lokalförsörjningsplan 2020-2032.

Särskilt yttrande

Peter Frejj (M), Anna Steele (C) och Anna Lund (KD) lämnar särskilt yttrande (bilaga).

Beskrivning av ärendet

I januari beslutade kommunstyrelsen om en lokalförsörjningsplan 2019-2031 för kommunen. När det gäller äldre- och omsorgsnämndens ansvarsområden fick kommunens strategiska lokalgrupp i uppdrag att i samverkan med förvaltning och nämnd

- a) arbeta fram förslag till helhetslösning för Björkbackens äldrecentrum inklusive utreda möjligheterna att renovera delar av Björkbackens vård- och omsorgsboende till godkänd och modern standard,
- b) reservera tomt för att tillskapa ett nytt vård- och omsorgsboende för äldre i slutet av planperioden,
- c) reservera tomter för ett nytt gruppboende för personer med funktionsnedsättning vart tredje år från och med 2023.

Förvaltningen har tagit fram ett underlag avseende framtida lokalbehov inom äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden. Underlaget kommer vara en del i den kommunövergripande lokalförsörjningsplanen. Behovsprognosen har ett tioårsperspektiv och utgör underlag för planering när det gäller att möta framtidens behov.

Bilagor

Tjänsteskrivelse 2019-08-07 Lokalbehovsanalys för omsorgen om äldre & pers. med funktionsnedsättn.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	---

Tyresö kommun
Förvaltningen för liv och hälsa
Ida Marén
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-08-07

1 (20)

Diarienummer
2019/ÄON 0085

Äldre- och omsorgsnämnden

Lokalbehovsanalys för omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning

Förvaltningens förslag till beslut till äldre- och omsorgsnämnden

- Förvaltningens förslag till lokalbehovsanalys godkänns som underlag till strategiska lokalgruppens fortsatta arbete med lokalförsörjningsplan 2020-2032.

Förvaltningen för liv och hälsa

Iréne Hededal
Förvaltningschef

John Henriksson
Sektorchef

Sammanfattning

Förvaltningen har tagit fram ett underlag avseende framtida lokalbehov inom äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden. Behovsprognosen revideras årligen och utgör underlag för planering när det gäller att möta

framtidens behov. Underlaget som tagits fram bygger huvudsakligen på kommunens befolkningsprognos, statistik från kommun- och landstingsdatabasen Kolada samt tidigare utveckling av behov och andra kända faktorer.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2017-02-23, § 18, att anta riktlinjer för lokalförsörjning. En sammanhållen lokalförsörjningsplan ska årligen behandlas i kommunstyrelsen. Nämnderna ansvarar för planering av nämndens lokalbehov. Enligt riktlinjerna har nämnderna ansvar för att ta fram den årliga lokalbehovsanalysen som utgör ett underlag till den sammanhållna lokalförsörjningsplanen.

I januari beslutade kommunstyrelsen om en lokalförsörjningsplan 2019-2031 för kommunen. När det gäller äldre- och omsorgsnämndens ansvarsområden fick kommunens strategiska lokalgrupp i uppdrag att i samverkan med förvaltning och nämnd

- arbeta fram förslag till helhetslösning för Björkbackens äldrecentrum inklusive utreda möjligheterna att renovera delar av Björkbackens vård- och omsorgsboende till godkänd och modern standard,
- reservera tomt för att tillskapa ett nytt vård- och omsorgsboende för äldre i slutet av planperioden,
- reservera tomter för ett nytt gruppboende för personer med funktionsnedsättning vart tredje år från och med 2023.

Förvaltningen har tagit fram ett underlag avseende framtida lokalbehov inom äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden. Behovsprognosen revideras årligen och utgör underlag för planering när det gäller att möta framtidens behov.

Befolkningsprognos

Tabellen nedan visar befolkningsutvecklingen totalt för Tyresö. Andelen äldre i åldersklassen 65-79 år väntas öka med 13 procent över planperioden medan befolkningen i stort väntas öka med 22 procent. Andelen äldre 80-100 år beräknas öka med 57 procent. Det finns dock en viss osäkerhet i en så lång prognos.

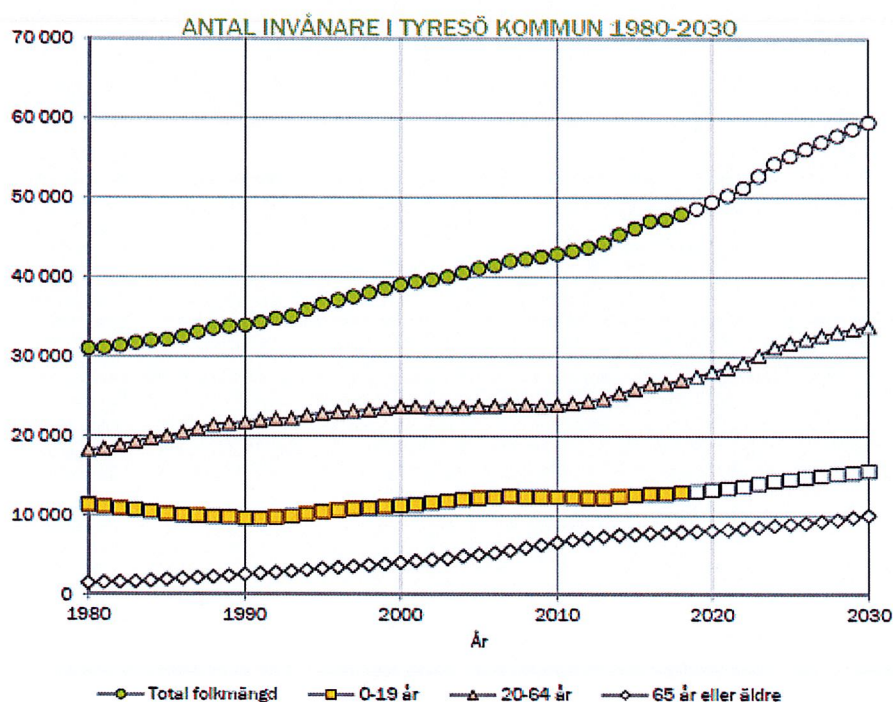

Bild 1 Folkmängd i Tyresö efter åldersklass¹

Ålder/År	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0-5	3 426	3 427	3 496	3 582	3 759	3 955	4 080	4 186	4 276	4 353	4 418	4 476
6-9	2 688	2 731	2 724	2 769	2 762	2 762	2 818	2 867	2 950	3 041	3 123	3 197
10-12	2 180	2 190	2 174	2 138	2 187	2 258	2 282	2 278	2 246	2 271	2 298	2 358
13-15	2 173	2 179	2 208	2 272	2 302	2 312	2 282	2 319	2 372	2 394	2 392	2 366
16-18	2 002	2 110	2 170	2 240	2 271	2 326	2 385	2 401	2 395	2 370	2 406	2 458
19-24	3 261	3 340	3 444	3 534	3 755	3 931	3 977	4 030	4 082	4 145	4 170	4 189
25-44	11 915	12 142	12 310	12 647	13 195	13 743	14 052	14 332	14 609	14 829	15 075	15 316
45-64	12 989	13 270	13 534	13 719	13 987	14 294	14 503	14 677	14 790	14 954	15 025	15 107
65-79	5 896	5 853	5 858	5 879	5 847	5 857	5 864	5 912	6 041	6 175	6 424	6 676
80-100	2 142	2 269	2 369	2 506	2 705	2 881	3 041	3 167	3 243	3 308	3 345	3 370
Totalt	48 673	49 510	50 288	51 286	52 770	54 321	55 283	56 168	57 004	57 840	58 676	59 512

Bilden nedan visar faktisk och prognostiserad befolkningsutveckling i Tyresö mellan 1980 och 2030 i olika åldersgrupper.²

Bild 2 Antal invånare i Tyresö kommun 1980-2030

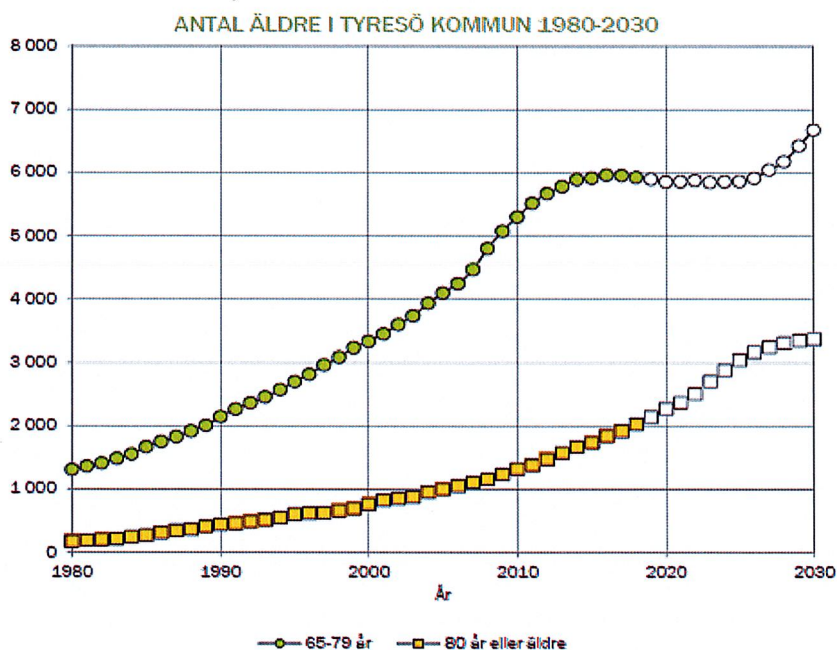
¹ Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 för Tyresö kommun

² Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 för Tyresö kommun

Enligt befolkningsprognosen utgör andelen invånare över 65 år 16,6 procent av den totala befolkningen i Tyresö 2019, andelen väntas bestå även 2030. Tyresö har en lägre andel äldre över 65 år än riket för vilket motsvarande siffra är 23,6 procent.³

Kommunens befolkningsprognos bygger på statistik över befolkningsrörelser i Tyresö, samt bedömningar om framtida byggplaner.⁴ Bedömningarna av byggprojekt ses som säkra för de närmaste två åren, därefter påverkas prognosen av konjunktur och bostadsmarknad.

Bild 3 Antal äldre i Tyresö kommun 1980-2030

Bilden ovan visar utvecklingen av antalet äldre i kommunen både historiskt och framåt.⁵ Antal invånare i åldern 65-79 år har legat ganska stilla sedan några år tillbaka och beräknas göra så även en tid framöver för att sedan öka ordentligt runt 2028. Ålderskategorin 80 år och äldre har ökat och fortsätter öka stadigt under hela perioden.

³ Den nationella kommun- och landstingsdatabasen, Kolada, baserat på statistik från Statistiska Centralbyrån, SCB

⁴ Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 för Tyresö kommun

⁵ Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 för Tyresö kommun

Omvärldsförändringar och påverkansfaktorer

Framöver kommer antalet äldre att öka i hela landet. Orsaken är dels att den stora 40-talistgenerationen uppnått pensionsåldern fullt ut, dels att medellivslängden ökar och att de äldre lever längre än tidigare. Den närmaste framtiden medför främst en ökning i åldersgruppen 80 år eller äldre där 40-talisterna snart börjar träda in.⁶ Detta innebär att en stor grupp kommer upp i de åldrar där behovet av stöd och service ökar.

Socialstyrelsens lägesrapport ”Vård och omsorg om äldre” från mars 2019 visar å andra sidan att andelen av den äldre befolkningen som får insatser via socialtjänsten minskar. Det gäller både inom särskilt boende, hemtjänst, korttidsboende och dagverksamhet. Minskningen vad gäller särskilt boende borde öka behoven av hemtjänst, korttidsboende och dagverksamhet, men så är inte fallet enligt rapporten. En minskning inom hemtjänst ses trots att en ökande andel personer 80 år och äldre nu bor längre tid i ordinärt boende.⁷

Detta stämmer delvis med utvecklingen i Tyresö. Andelen äldre över 80 år i särskilt boende har minskat från 10,7 till 9,6 procent under perioden 2015-2018, däremot har andelen äldre över 80 år som har hemtjänst i ordinärt boende ökat från 18,8 till 19,7 procent under samma period.⁸ Tyresö ligger dock fortfarande lågt i jämförelse till både riket (22,3) och länet (23,5).

I och med ikraftträdandet av lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård, LUS, behöver verksamheterna inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning säkra arbetssätt och rutiner för att snabbare kunna möta upp personer med komplexa behov. Syftet med lagen är att den enskilde ska ha en trygg, säker och snabb utskrivningsprocess från slutenvård. Det ställer krav på att kommunen snabbt kan ta emot och tillgängliggöra en ledig plats i verksamheter som är anpassade efter varje brukares behov. Kommunen måste också med kort varsel kunna erbjuda hemtjänst till de som återgår till ordinärt boende.

---

⁶ Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 Tyresö kommun

⁷ Socialstyrelsens lägesrapport ”Vård och omsorg om äldre”, mars 2019

⁸ Kolada.

Utveckling av välfärdsteknik är en viktig del att beakta vid planeringen inför framtida lokalbehov. Grundläggande förutsättningar för välfärdsteknik måste säkras i verksamhetslokalerna.

Inom Tyresö kommun finns flera verksamheter där en privat utförare bedriver verksamhet på uppdrag av kommunen i lokaler som kommunen själv inte äger eller hyr. Vård- och omsorgsboendena för äldre, Villa Basilika och Krusmyntan, drivs på detta sätt.

Behov av lokaler inom äldreomsorg

Andelen äldre över 80 år utgör 25,5 procent av kommunens invånare över 65 år. Det är jämförbart med riket (25,6) men högre än länet, där andelen utgör 23,5 procent.⁹ 2015 var denna andel 22,7 procent i Tyresö och har sedan dess ökat stadigt medan den ökat mer långsamt i länet och i riket varit beständig. Detta överensstämmer med andelen av befolkningen totalt som är över 80 år, som i Tyresö utgör 4,2 procent och stadigt har ökat sedan 2015, medan den varit nästintill konstant i riket där andelen ligger på 6,1 procent.¹⁰ Tyresö har i jämförelse med andra kommuner i landet en relativt låg andel av den totala befolkningen som är över 80 år, men gruppen ökar stadigt.

Diagrammet nedan visar att personer 65 år och äldre beräknas öka med 2 008 personer eller 25 procent fram till år 2030.¹¹ Ålderskategorin 80 år och äldre ökar under hela perioden, medan utvecklingen av antal äldre i åldern 65-79 år till en början planar ut, för att sedan öka i slutet av perioden.

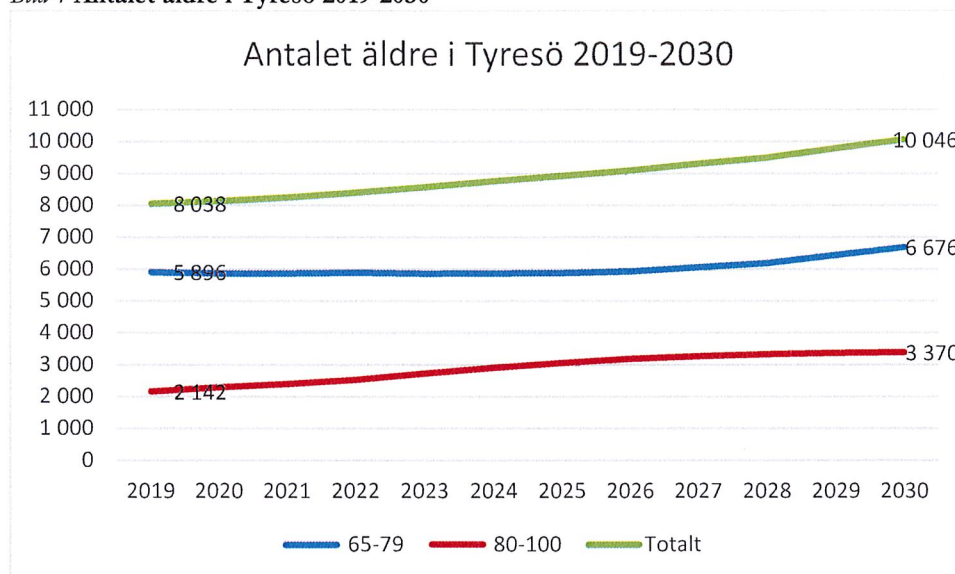
⁹ 2018, Antal äldre äldre invånare dividerat med antal invånare 65+. Äldre äldre avser personer över 80 år. Källa: SCB

¹⁰ Kolada, baserat på statistik från Statistiska Centralbyrån, SCB.

¹¹ Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 Tyresö kommun

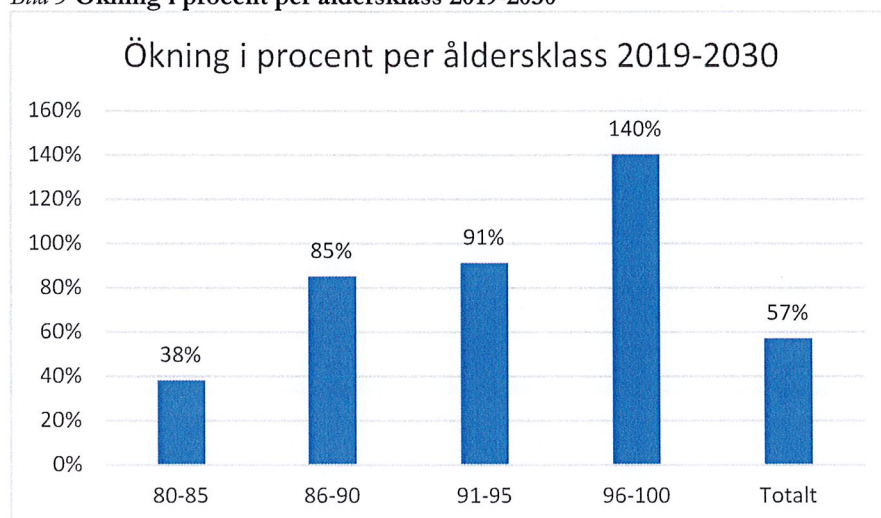
Bild 4 Antalet äldre i Tyresö 2019-2030

I genomsnitt beräknas antalet personer 80 år och äldre öka med 112 personer per år. Procentuellt ökar åldersgruppen med 57 procent fram till 2030.

Antalet personer i Tyresö 85 år och äldre beräknas öka med i genomsnitt 78 personer per år. Procentuellt ökar åldersgruppen med 89 procent fram till 2030. Tabellen nedan visar ökning i procent per åldersklass 80 år och äldre i femårsintervall.

Bild 5 Ökning i procent per åldersklass 2019-2030

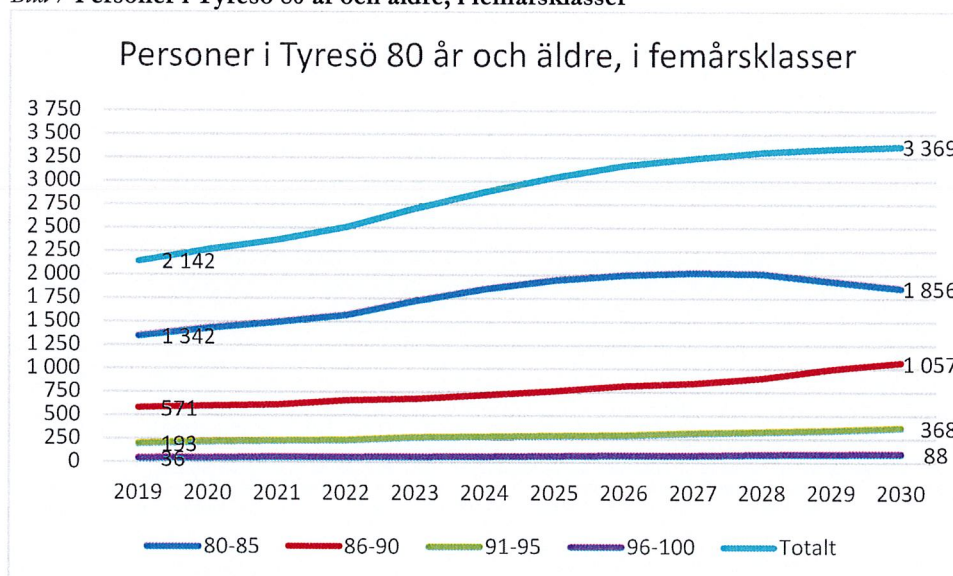

Bilderna nedan visar utvecklingen av antal äldre över 80 år i femårsklasser, sett över hela perioden.¹² Åldersgruppen 86-90 år väntas öka med 486 personer fram till 2030, vilket motsvarar 85 procent.

Bild 6 Ökning per åldersklass 2019-2030

Ålder/år	Ökning procent	Ökning antal personer
80-85	38	514
86-90	85	486
91-95	91	175
96-100	140	52
Totalt 80-100 år	57	1 227

Bild 7 Personer i Tyresö 80 år och äldre, i femårsklasser

Insatser inom äldreomsorg

Hittills har insatser inom äldreomsorg beviljats i något lägre grad i Tyresö än både länet och riket som helhet.¹³ Den andel äldre som har korttidsboende eller hemtjänst får däremot insatsen i större omfattning. 2018 beviljades 40 timmar per månad i snitt per hemtjänsttagare i Tyresö, medan snittet för länet och riket

¹² Statisticon, Befolkningsprognos 2019-2030 Tyresö kommun

¹³ Kolada 2015-2018, andel invånare i åldern 65-79 respektive 80+ i särskilda boendeformer, andel invånare 65-79, 80+ med hemtjänst i ordinärt boende, andel invånare 65+ som är beviljade korttidsboende, baserat på uppgifter från SCB och Socialstyrelsens individstatistik.

var 35 timmar.¹⁴ I Tyresö har snittet sjunkit från 45 till 40 timmar de senaste fyra åren. Hur det kommer att se ut framöver är osäkert och påverkar beräkningen av framtida lokalbehov inom äldreomsorgen.

Andel av befolkningen över 65 år som bor i vård- och omsorgsboende utgör 3,4 procent i Tyresö, andelen har legat på samma nivå sedan 2015. I riket har andelen minskat från 4,2 procent (2015) till 3,9 procent (2018). I länet är samma siffra 3,7 procent (2018).¹⁵ Ser man till hur stor andel av kommunens invånare över 80 år, är det 9,6 procent (2018) i Tyresö som bor i särskilt boende, siffran har gått ner från 10,7 procent 2015. Motsvarande siffra i länet och riket är 12 procent.

I samtliga insatser inom äldreomsorgen som mäts i den nationella kommun- och landstingsdatabasen, Kolada, ligger Tyresö lägre än både riket och länet, med undantag för andel som bor i särskilt boende i åldern 65-79 år där Tyresö ligger något högre, samt när det gäller andel över 65 år som beviljats korttidsboende, där Tyresö ligger i samma nivå med riket. Detta är inte så konstigt i och med att Tyresö har en relativt låg andel av befolkningen som är 80 år och äldre.

Vad påverkar behovet av äldreomsorg

Sett till att Tyresö växer som kommun och att antalet äldre dels blir fler och förväntas leva längre, kommer behovet av äldreomsorg sannolikt att öka. Det behöver dock inte betyda att behovet av stöd och insatser ökar i samma takt som antalet äldre, med tanke på de iakttagelser Socialstyrelsen gör i sin rapport. Hur stor ökningen blir påverkas av flera faktorer. Allt bättre hälsa hos de som uppnår högre åldrar i kombination med en bättre hälso- och sjukvård är en viktig faktor som skjuter upp behovet av äldreomsorg. Tillgången till förebyggande insatser som dagvård för demenssjuka, trygghetsboenden och en väl utvecklad hemtjänst, samt avancerad hemsjukvård i regionens regi, minskar också behovet av vård- och omsorgsboende.

---

¹⁴ Kolada 2015-2018, antal beviljade korttidsdygn/invånare 65 år och äldre, antal beviljade hemtjänsttimmar per hemtjänsttagare 65 år och äldre baserat på uppgifter från Socialstyrelsen.

¹⁵ Kolada, baserat på Socialstyrelsens individstatistik.

Vistelsetid på vård- och omsorgsboende

Trenden är att de boende blir allt äldre när de flyttar in på vård- och omsorgsboende och att de äldre idag har ett allt större vård- och omsorgsbehov när de väl flyttar in på ett boende. Det påverkar den genomsnittliga boendetiden på vård- och omsorgsboenden. Detta stämmer överens med Socialstyrelsens lägesrapport om vård och omsorg för äldre som visar att genomsnittlig vistelsetid på vård- och omsorgsboende för äldre minskar. Mot bakgrund av detta kommer behovet av nya boendeplatser att dämpas. Hur detta utvecklas är dock svårbedömt. De allra äldsta är färre till antalet och därmed svårare att prognosticera.

I Tyresö är medianålder vid inflyttning till vård- och omsorgsboende 85 år jämfört med länets och rikets 86 år.¹⁶ Baserat på hur många som flyttar ut/in i vård- och omsorgsboende i Tyresö (cirka 100 personer per år) i förhållande till antal platser (cirka 280), är genomsnittlig boendetid cirka 2,8 år.¹⁷ Vid beaktande av den genomsnittliga boendetiden bör hänsyn tas till att ett antal personer har bott väldigt länge i vård- och omsorgsboende, vilket påverkar genomsnittet. Den genomsnittliga tiden bör därför tolkas med viss försiktighet. De som flyttar in på senare tid tenderar att bo kortare tid i vård- och omsorgsboende. Åldersmässigt är ungefär 55 procent av de som bor i vård- och omsorgsboende 85 år och äldre.¹⁸

På nationell nivå finns i dagsläget inga tillförlitliga siffror för vistelsetid i vård- och omsorgsboende att jämföra med. Kolada mäter medianvårdtid i vård- och omsorgsboende baserad på Palliativa registrets siffror, ett nyckeltal som är under utveckling och i dagsläget inte kvalitetssäkrat. Det anges därför inte som referens.

Somatiska platser och demensplatser

Fördelningen mellan platser för personer med demenssjukdom och platser för personer med somatiskt omsorgsbehov kommer sannolikt att förändras där andelen platser med inriktning demens ökar och de somatiska platserna

¹⁶ 2017, Kommun och landstingsdatabas, Kolada. Måttet beskriver medianålder för de personer som flyttar in till särskilt boende. Källa: Socialstyrelsen

¹⁷ Genomsnittligt antal verkställda beslut om vård- och omsorgsboende 2016-2019 är 8,5 st per månad, källa Treserva

¹⁸ Treserva 18 juni 2019

förväntas minska. Personer med somatiska besvär kan med stödsatser i hemmet bo kvar i ordinärt boende i högre utsträckning. Att det sker en ökning av behov av platser inom demens påverkar lokalernas utformning, bland annat när det gäller antal boende per enhet, men även avseende tillgång till välfärdsteknik. Tidpunkten för inflyttning till vård- och omsorgsboende för personer med demenssjukdom kan senareläggas genom förebyggande insatser som dagverksamhet, anhörigstöd samt demensteam inom hemtjänsten.

Under våren 2019 har nya hyreskontrakt börjat tillämpas i de kommunala boendena som bland annat innebär att uppsägningstiden har kortats ned till 14 dagar istället för en månad. Detta minskar omsättningstiden vid in- och utflyttning vilket har stor påverkan på platstillgången genom att utbudet av platser ökar. På så vis utnyttjas befintliga platser mer effektivt.

Beräkning av kommande behov

Nuläge vård- och omsorgsplatser

Idag finns 252 platser på vård- och omsorgsboende inom kommunen, både i kommunal och privat regi. Därutöver köps 35 platser externt. I dagsläget står också 28 personer i kö till en plats på vård- och omsorgsboende.¹⁹ Det totala behovet av boendeplatser i dagsläget är därmed cirka 315.

Det finns alltid ett antal personer vars behov inte kan tillgodoses på boenden i kommunen och som måste placeras utanför kommunen. Av de 35 platser som köps externt utgör 15 platser på så kallade profilboenden, boenden med särskild inriktning. Det kvarstår omkring 20 boendeplatser som idag köps externt som borde kunna tillgodoses inom kommunen, vilket innebär att det finns behov av cirka 300 platser inom kommunen.

De personer som idag står i kö till permanent plats i vård- och omsorgsboende bor under tiden i korttidsboende, de allra flesta i externt köpta platser. Det finns idag brist på permanenta platser. En balans i efterfrågan av permanenta vård- och omsorgsboendeplatser dämpar behovet av korttidsplatser. Detta är också kopplat till behovet av hemtjänst.

---

¹⁹ 18 juni 2019

Tillkommande vård- och omsorgsboendeplatser

Fyra nya boenden planeras under planperioden med totalt 267 platser.

Bild 8 Antal platser i vård- och omsorgsboende i kommunen, nu och tillkommande

Vård- och omsorgsboende	Regi	2019	2020	2022	2027
Björkbacken	Kommunal	77	77	40	40
Basilikan	Vardaga	63	63	63	63
Trollängen	Förenade Care	59	59	59	59
Krusmyntan	Vardaga	53	53	53	53
Fornudden	Vardaga*	0	60	60	60
NTC	Ej klart	0	0	80	80
Apelvägen	Ej klart	0	0	55	55
Wättingebacken	Ej klart	0	0	0	72
Summa platser		252	312	410	482
Behov platser (baserat på tidigare utveckling)		300**	310	330	380

*platser ej upphandlade

**exkl platser med särskild inriktning, s.k. profilboenden, som inte kan tillgodoses inom kommunen

Planeringen av nya boenden bygger på att besluts- och byggprocesserna håller tidplanerna. Generellt gäller att förseningar kan tillkomma till följd av överklagningar av detaljplaner och bygglov. Eventuell svängning i konjunkturen kan också påverka planeringen, då byggföretag kan göra nya överväganden.

Det pågår en dialog kring utbyggnadstakten vilket innebär att tidsplanen för tillkommande boenden kan komma att revideras.

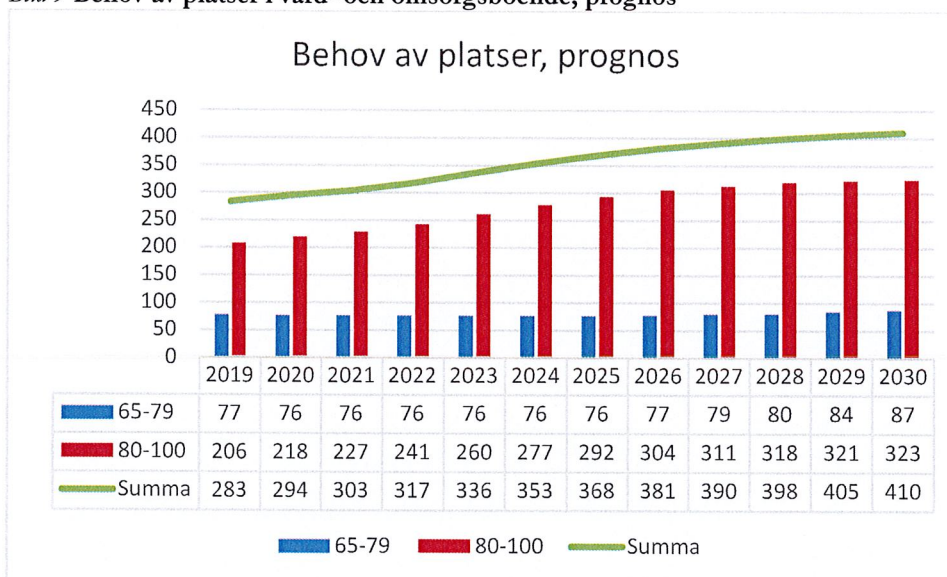
Bedömning av framtida behov av vård- och omsorgsboendeplatser

Kolada redovisar andel invånare av befolkningen i åldern 65-79 år respektive 80 år och äldre som bor i vård- och omsorgsboende. Som tidigare nämnts är det 9,6 procent av invånare 80 år och äldre i Tyresö som bor i vård- och omsorgsboende (2018). I åldern 65-79 år är det 1,3 procent av invånarna som bor i vård- och omsorgsboende. Detta ger en bild av hur behovet kan komma att utvecklas framöver i Tyresö. Beräkningsmodellen är dock osäker då andelen äldre som behöver äldreomsorg inte tenderar att öka i samma takt som antalet

äldre. Behovet av platser enligt denna modell visualiseras i nedanstående diagram.

Diagrammet utgår från antal personer som bor i vård- och omsorgsboende. Det finns i dagsläget ytterligare 28 personer som har behov av plats och som har fått beslut om vård- och omsorgsboende men som väntar på en boendeplats. Behovet väntas kunna tillgodoses med tillkommande platser.

Bild 9 Behov av platser i vård- och omsorgsboende, prognos

I och med att nya vård- och omsorgsboenden framöver väntas ersätta äldre boenden, ökar hyreskostnaden för den enskilde, vilket också kan ha viss effekt på efterfrågan på vård- och omsorgsboende genom att fler väljer att bo kvar hemma längre, om det är möjligt. En hyressättningsmodell är under utredning.

Korttidsplatser

Det finns idag 16 korttidsplatser i kommunen. Därtill köps korttidsplatser externt i väntan på permanent boendeplats, i dagsläget i en omfattning om ungefär tio heldygnsplatser per månad.²⁰ Behovet av platser i kommunen bedöms inte öka under de närmaste åren om behovet av permanenta platser tillgodoses.

²⁰ Treserva 19 juni 2019

Dagverksamhet

Förvaltningen har nyligen utökat antal platser inom dagverksamhet. Idag finns 35 platser fördelade på Solgläntan och Björkträffen. Behovet av dagverksamhet för personer med demenssjukdom kommer troligen att öka under planperioden och en verksamhet behöver byggas upp även i Trollbäcken. Den lokal som idag används för att tillfälligt utöka bibliotekets verksamhet på Alléplan i Trollbäcken föreslås allokera till dagverksamhet framöver.

Träffpunkter

Det finns behov av träffpunkter för äldre på olika platser i kommunen.

Björkbackens lokaler

Det finns idag 77 vård- och omsorgsboendeplatser på Björkbacken varav 20 är demensplatser och resterande är platser med somatisk inriktning. Det finns också 16 platser för korttidsvård/växelvård. Arbetsmiljöverket har beslutat om förbud att bedriva vård- och omsorgsarbete i lokalerna främst när det avser toaletter och hygienutrymmen, efter den 2 januari 2022.

Utöver vård- och omsorgsplatser rymmer Björkbacken också lokaler för hemtjänstverksamheten, dagverksamhet för personer med demens och restaurang.

Kommunstyrelsen fattade den 15 maj 2019 ett inriktningsbeslut gällande Björkbackens lokaler. Enligt planen ska Björkbackens vård- och omsorgsboende utvecklas till ett äldrecentrum som också inbegriper olika former av service och aktiviteter för äldre. Antalet vård- och omsorgsplatser planeras efter ombyggnad vara cirka 40. En utredning övervägs samtidigt gällande möjligheterna att tillskapa cirka 20 platser i mellanboendeform för äldre samt eventuell omstrukturering av verksamheten för andra målgrupper. Ett förslag till beslut ska presenteras i oktober 2019.

Slutsatser lokalbehov inom äldreomsorgen

- Enligt aktuell tillbyggnadsplan tillkommer 267 platser i vård- och omsorgsboende under planperioden vilket bedöms kunna leda till överskott på platser. Strategiska lokalgruppen föreslås få i uppdrag att se över tidsplaneringen för utbyggnadstakten.

- Det finns behov av lokaler för träffpunkter för äldre under perioden.
- Det bedöms finnas behov av utökad lokal för dagverksamhet, företrädesvis belägen i Trollbäcken.
- Utifrån det underlag som finns idag bedöms det inte finnas tillräckligt underlag för att reservera en tomt för tillbyggnad av ytterligare ett vård- och omsorgsboende i slutet av planperioden.
- I och med att fler permanenta platser i vård- och omsorgsboende bedöms kunna tillgodoses framöver antas behovet av korttidsplatser dämpas. Behov av platser på korttidsboende bör då i högre utsträckning kunna tillgodoses inom kommunen.

Lokalbehov inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning råder särskilda förutsättningar vid prognos gällande lokalbehov. Dels kan det vara svårt att bedöma vid vilken ålder personer med funktionsnedsättning flyttar hemifrån, det vill säga när i tiden behov av plats i grupp- eller servicebostad uppstår. Boenden för personer med funktionsnedsättning kräver mer individanpassning då det kan handla om väldigt skilda behov. När en person flyttar till särskild boendeform är det som regel för en lång tid då behovet ofta är varaktigt. Omsättningen av platser är därmed inte så stor. När det gäller omsorgen om personer med funktionsnedsättning görs en prognos utifrån kända faktorer och tidigare utveckling.

Ett beslut om boendeplats som inte kan verkställas kan medföra kostnader för viten. I dagsläget köps flera platser utanför kommunen till ett högre pris än om motsvarande plats kunnat erbjudas i kommunen.

Kommunen har en relativt hög andel invånare i åldern 0-22 år med insatser enligt LSS i jämförelse med länet och riket. 107/10 000 invånare i Tyresö medan motsvarande siffra i både länet och riket är 80/10 000 invånare.²¹ Detta visar sig också i andelen invånare totalt i kommunen som har insatser enligt LSS, 0,8 procent i Tyresö, i jämförelse med länets 0,65 och rikets 0,74 procent.

---

²¹ Kolada 2018. Invånare 0-22 år med insatser enligt LSS, antal/10 000 inv 0-22 år. Källa Socialstyrelsen

En hög andel som har insatser enligt LSS är dock inte direkt kopplat till höga kostnader då insatser inom LSS är av väldigt varierande karaktär.

Lokalbehovsprognosen omfattar utöver bostäder med särskild service enligt LSS, även behov av lokaler för daglig verksamhet samt korttidsvistelse och korttidstillsyn enligt LSS.

Bostad med särskild service enligt LSS

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad är en insats enligt LSS som inkluderar servicebostad, gruppboende och annan särskilt anpassad bostad. I insatsen servicebostad och gruppboende ingår fast bemanning.

I Tyresö finns åtta servicebostäder som alla drivs i kommunal regi. Det finns nio gruppboenden i kommunen varav sex drivs i kommunal regi och tre i privat regi, två av Olivia omsorg och en av Nytida. Därutöver köps ett antal platser externt.

Nuläge platser i bostad med särskild service eller annan anpassad bostad

112 personer bor i grupp- eller servicebostad varav:

- 52 personer bor i gruppboende varav 28 i kommunal regi, 18 i boende som drivs av upphandlad privat aktör och 6 köpta platser utanför kommunen.
- 60 personer bor i servicebostäder varav 57 i kommunal regi och 3 köpta platser utanför kommunen.²²

Platser som köps externt avser främst personer vars behov inte kan tillgodoses i kommunen. Dessa personer behöver oftast en helhetslösning vilket innebär att andra insatser såsom daglig verksamhet ingår inom ramen för boendet.

---

²² Tresa juni 2019

Bild 10 Nuläge antal personer i gruppbostad och servicebostad

Boendeform	Kommunal	Privat	Köps externt	Summa platser	Kö, beslut ej verkställt	Behov platser
Gruppbostad	28	18	6	52	2	54
Servicebostad	57	0	3	60	2	62
Totalt	85	18	9	112	4	116

Tillkommande platser i bostad med särskild service eller annan anpassad bostad

Gruppbostad

En ny gruppbostad på Strandvägen med sex platser bedöms stå klar under slutet av 2020.

Nuvarande gruppbostad på Granbacken kommer att flyttas i början av år 2020 till ny gruppbostad som uppförs på Stjärnvägen. I samband med det utökas antalet platser med två.

De två gruppbostäderna Persudde och Skälsätra kan komma att få en utökad plats vardera, från fem till sex platser, genom att befintliga lokaler byggs ut. Lokalerna beräknas stå klara cirka 2021.

En ny gruppbostad med sex platser planeras öppna på Apelvägen 2022.

En ny gruppbostad om sex platser på Bansjövägen planeras stå klar 2023.

Sammantaget beräknas kapaciteten i kommunen avseende platser i gruppbostad utökas med 22 platser i jämförelse med idag.²³ Detta illustreras i tabellen nedan.

²³ Under förutsättning att avtalen med upphandlade aktörer fortlöper

Bild 11 Antal platser i gruppbofastad i kommunen, nu och tillkommande

Gruppbofastad	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Befintliga gruppbofastäder (kommunal och privat regi)	46	46	48*	48	48	48
Stjärnvägen	0	2*	2	2	2	2
Strandvägen	0	6	6	6	6	6
Apelvägen	0	0	0	6	6	6
Bansjövägen	0	0	0	0	0	6
Summa platser	46	54	56	62	62	68

*Persudde och Skälsättra utökas med en plats vardera

**Stjärnvägen ersätter Granbacken och utökas med två platser

Servicebostad

En ny servicebostad med nio platser samt två särskilt anpassade lägenheter på Hasselbacken har startat upp under våren 2019.

En servicebostad med åtta platser beräknas öppna på Wättingebacken år 2027.

Planeringen av nya boenden bygger på att besluts- och byggprocesserna håller tidplanerna. Generellt gäller att förseningar kan tillkomma till följd av överklagningar av detaljplaner och bygglov. Eventuell svängning i konjunkturen kan också påverka planeringen, då byggföretag kan göra nya överväganden.

Antal platser beräknas utifrån den kapacitet som väntas finnas i kommunen. Beroende på vilka beslut som fattas kring upphandling av drift kan kommunen köpa de platser som det finns behov av.

Bedömning av framtida behov av platser i bostad med särskild service eller annan anpassad bostad

Hittills har behovet av bostad med särskild service beräknats med utgångspunkt i att 0,4 procent av befolkningen i åldersgruppen 19-64 år har behov av

gruppboende eller serviceboende. Enligt denna beräkningsmodell ser kommande behov ut enligt nedan.²⁴

Bild 12 Prognos, antal personer med behov av grupp- eller serviceboende, baserat på 0,4 procent av befolkningen i åldersgruppen 19-64 år

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0,4 %	113	115	117	120	124	128	130	132	134	136	137	138

Prognosen ovan utgör en del av underlaget för beräkning av kommande behov. Det finns andra faktorer som måste vägas in när behovet ska beräknas. Flera personer i kommunen som idag är hemmaboende med stöd av assistans enligt LSS, bedöms behöva flytta till bostad med särskild service i framtiden. Det kan också uppstå behov av viss omstrukturering internt framöver, då flera personer i både grupp- och serviceboende väntas få ett förändrat stödbehov till följd av att de blir äldre.

Utbyggnadstakten med 22 platser i gruppboende fram till 2024 beräknas motsvara behovet under perioden. Därefter är bedömningen att ett nytt boende med minst sex platser behöver tillkomma vart annat år för att täcka det tillkommande behovet.

Daglig verksamhet

Befintliga lokaler inom daglig verksamhet fyller dagens behov men på längre sikt kommer lokalerna behöva utökas. Omfattningen beror bland annat på om valfrihetssystem inom daglig verksamhet fortsätter tillämpas. Valfrihetssystemet innebär att brukare har möjlighet att välja bland de utförare som är godkända och anslutna till systemet och antal brukare som väljer den kommunala utföraren kan variera. Den demografiska aspekten har också betydelse. När en person påbörjar daglig verksamhet stannar individen som regel i insatsen för en lång tid. Omsättningen av platser är därmed inte så stor. Insatser enligt LSS är generellt av sådan karaktär att de ökar i relation till befolkningen då behovet är långvarigt.

²⁴ Baserat på Tyresös befolkningsprognos från Statisticon den 22 maj 2019

Korttidsvistelse

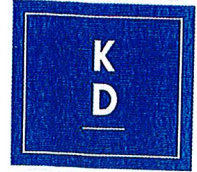
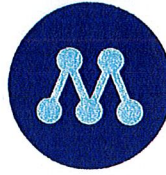
Beläggingsgraden för korttidsvistelse enligt LSS i kommunal regi har ökat genom att verksamheten vidgat målgruppen för vilka som kan tas emot. Samtidigt har antalet externt köpta platser minskat då flera platser kan tillgodoses inom kommunen.

Korttidstillsyn

När det gäller korttidstillsyn enligt LSS bedöms det finnas behov av utökade lokaler framöver då de befintliga lokalerna på Bergfoten inte väntas täcka kommande behov.

Slutsatser lokalbehov inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning

- Den planerade utbyggnadstakten för gruppboende är i genomsnitt 4,5 platser per år fram till 2024, totalt tillkommer 22 platser. Detta beräknas motsvara behovet under perioden. Därefter är bedömningen att ett nytt boende med minst sex platser behöver tillkomma vart annat år för att täcka det tillkommande behovet.
- Under planperioden planeras åtta platser i serviceboende tillkomma.
- Det finns behov av utökade lokaler för både daglig verksamhet och korttidstillsyn på sikt.

SÄRSKILT YTTRANDE

2019-08-29

Lokalbehovsanalys för äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden

§ 3 Äldre- och omsorgsnämndens 29 augusti 2019

Vi kan med glädje konstatera att förra mandatperiodens planerade utbyggnad löper på även om stora förseningar orsakade av maktskiftet och den nya majoriteten av L S MP V riskerar att skapa obalanser i att möta Tyresös äldres behov av vård och omsorgsboende.

År 2022 kommer vi enligt förvaltningens prognoser att kunna möta Tyresöbornas behov och det med ett överskott av ca 80 platser med förbehåll taget till byggprocesser mm, detta är inget vi har att tacka det nya styret för som i stort försökt att stoppa all utbyggnad av äldreomsorgen samtidigt som man populistiskt utnyttjat brister i tillgång på platser i sin politiska kommunikation.

Om vi skulle hamna i ett läge där ett överskott kommer att ske så känns det också orimligt att bygga om Björkbacken till stora kostnader för att åstadkomma detta orimligt stora överskott, att minska ett överskott på 80 till 40 skulle vara ansvarsfullt.

Även träffpunkter nämns i behovsanalysen om en bara i förbigående, man vill bygga men ser inga behov av lokaler, det verkar som man inte riktigt är överens om hur detta ska ske, det tycker vi är oroande.

Än mer oroande är att man från styret intagit en förvaltande roll utan att driva på i processerna som krävs för att få spaden i jorden.

Sammantaget kan man konstatera att majoriteten under föregående mandatperiod gjorde ett riktigt bra jobb i de här frågorna och att det nya styret oroande nog känner att man kan luta sig tillbaka och slappna av, det är ett farligt förhållningssätt.

Peter Freij (M)

Anna Lund (KD)

Anna Steele (C)

Datum 2019-08-29
 Tid 18:05–19:31
 Plats Kulturcentrum Kvarnhjulet

Beslutande Se närvarolista

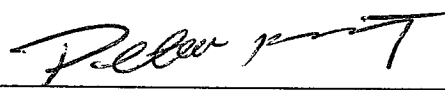
Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid Förvaltningen för liv och hälsa, 2019-09-05

Paragrafer 1061–1075
2011

Sekreterare
Linda Grafström

Ordförande
Tony Thoren

Justerande
Peter Freij

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
 Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Äldre- och omsorgsnämnden
 Sammanträdesdatum 2019-08-29
 Datum då anslaget sätts upp 2019-09-06
 Datum då anslaget tas ned 2019-09-28
 Förvaringsplats för protokollet Förvaltningens för liv och hälsa arkiv

Underskrift

Linda Grafström

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Jörgen Nilsson (SD)
 Tony Thorén (L)
 Susann Ronström (S)
 Peter Freij (M)
 Carl-Johan Karlson (S)
 Bo Furugård (S)
 Marie-Louise Larsson (L)
 Lilian Nylinder (MP)
 Roger Gusthage (M)
 Anna Steele (C)
 Anna Lund (KD)

Ersättare

Kurt-Erik Thorild (S)
 Tina Rosén (V)
 Yvonne Sternberg Taubert (V)
 Anton Gimle Hjelte (M)
 Lilian Edberg (M)

Övriga

John Henriksson, sektorchef, förvaltning för liv och hälsa
 Catrin Ullbrand, stabschef, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1061-1075
 Linda Grafström, nämndsekreterare, förvaltning för liv och hälsa
 Eva Lindgren, kvalitetscontroller, Förvaltning för liv och hälsa, § 1061
 Ansa Haapala, kvalitetscontroller, förvaltning för liv och hälsa, § 1061
 Åsa Tenggren, kvalitetscontroller, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1061-1062
 Sofia Rockström, controller, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1064-1075
 Marija Aleksic, controller, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1064-1075
 Helena Wiberg, utredare, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1061-1062
 Ida Marén, utredare, förvaltning för liv och hälsa, §§ 1061-1075
 Maria Månsson, verksamhetschef, Trollängens vård- och omsorgsboende
 Madeleine Somsuk, gruppleddare, Trollängens vård- och omsorgsboende

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Frånvarande

Frida Linder (S)

Gunnar Berndtson (L)

Peter Söderlund (MP)

Jan-Åke Svensson (M)

Ewelyn Schlossman Jangrot (M)

Ronnie Norén (SD)

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande